

POST-DIPLOMIERANJE I TRANZICIJA U TRŽIŠTU RADA

Leadership and Growth Council
www.lgc-ks.org

Sadržaj

<i>O nama.....</i>	<i>2</i>
<i>Ulaz.....</i>	<i>3</i>
<i>Analiza podataka.....</i>	<i>4</i>
<i>Profesionalna Obuka</i>	<i>5</i>
<i>Obuke i prakse kao metodi za profesionalnu pripremu.....</i>	<i>6</i>
<i>Obuke.....</i>	<i>8</i>
<i>Prepreke na ulazu u tržištu rada</i>	<i>10</i>
<i>Zaključak.....</i>	<i>12</i>
<i>Predlozi.....</i>	<i>13</i>

O nama

Leadership and Growth Council je nevladina organizacija osnovana u Julu 2014. godine, čiji je cilj da podstakne i unapredi rukovodstvo u različitim sektorima, posebno u obrazovanju i privredi. LGC je posvećen da unapredi razumevanje, praksu i razvoj rukovodskih veština i poveća učešće i razvoj društva u celini.

“Career Development For Young Women”

- Projekat je podržavan od Američke Ambasade u Prištini¹

Projekat "Career Development for Young Women" će trajati 12 meseci i ima za cilj da pruži pomoć razvoju karijere među mladim ženama, kako bi se olakšalo njihovo uključivanje u društveni i institucionalni život nakon diplomiranja. Žene na Kosovu ostaju naj marginalizovana struktura, posebno u ekonomskom sektoru. Nezaposlenost je i dalje glavni izazov za žene, posebno za one koje nemaju radno iskustvo.

Tokom razvoja realizacije ovog projekta, LGC će objaviti dva dela koji promovišu kulturu i rukovodstvo u razvoju karijere za mlade profesionalce.

Ovo je prva publikacija koja je deo druge publikacije koja se takođe odnosi na razvoj karijere, ali veća pažnja je posvećena ženama u karijeri.

¹ Ovaj projekat je finansiran preko granta Američke Ambasade u Pristini. Mišljenja, stavovi i zaključci ili preporuke sadržane ovde pripadaju autoru(ima) i ne izražavaju neophodno stavove State Departmenta."

Autor: Elona Gashi

Maj 2016

Ulaz

Cilj publikacije

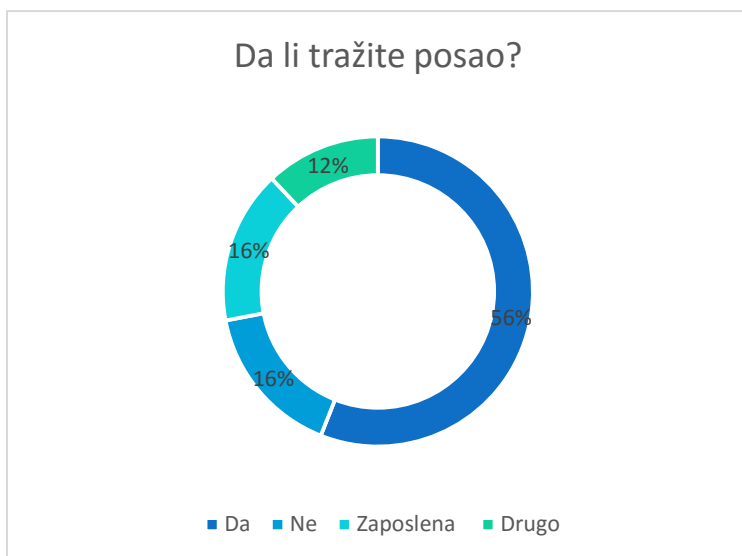
Leadership and Growth Council kroz ovo istraživanje ima za cilj da identifikuje prepreke i mogućnosti sa kojima se suočavaju novo diplomirani na Kosovu. Ova publikacija služi kao skromni doprinos prostoru između post-diplomiranja i tržišta rada. LGC pokušava da analizira značaj tranzicije iz viših studija - na tržište rada na Kosovu. Glavna pitanja u ovom istraživanju nisu vezana sa analizom tržišta rada na Kosovu kao podeljeno deo od Univerziteta, ali su vezana sa ciklusom tranzicije od studenta do zaposlenih. Ova transformacija je bila predmet nekoliko naučnih studija da bi se razlikovale glavne prepreke za zapošljavanje, iako nedavni projekti iniciran od strane nevladinih organizacija i projekti koji su već razvijeni na Prištinskom Univerzitetu² postigli su porast za ovu temu. Cilj ovog projekta odnosi se na profesionalnom razvoju studenta, mogućnosti koje se pruže za učestvovanja u obuci, kao i važnost univerzitetskih reformi za ispunjavanje profesionalnih uslova koji su zahtevni u radnom mestu za koji su studirali.

Ova publikacija teži da otvori put za druge detaljnije istraživanja sa širim uzorkom o tranziciji, kao i da služi kao kredibilan izvor referencije o ovom pitanju.

² Drugi projekti o razvoju karijere će biti pomenuti na strani 5 "Obuke i prakse kao metodi za profesionalnu pripremu".

Analiza podataka

Većina anketiranih koji su studenti bačelora i master, i dalje su u aktivnom traženju posla, neki od njih provode više od 6 meseci nakon diplomiranja u potrazi za poslom na tržištu Kosova. Neki od njih manje od 6 meseci nakon završetka njihovog diplomiranja ili tokom studijskog perioda. Prema našem uzorku, koji se sastoji od različitih oblasti studija, počev od društvenih pravca do naučnih pravca, samo 16 % od njih su zaposleni, i 56 % aktivno traži posao³.

Prema podacima Ministarstva rada i socijalne zaštite, broj osoba koje traže posao na Kosovu je 273 hiljada 443 ljudi. Ovoj listi svake godine se dodaju oko 6500 nezaposlenih ljudi koji su diplomirali⁴.

Fig.1.0

Ova zabrinjavajuća činjenica nastoji da pronađe glavne uzroke ovog stanja, a potom da se bavi poboljšanjem situacije po razvoju tehnika za unapređenje profesionalnih veština, kao metod za borbu protiv nepripremi za tržištu rada i univerzitetskih reforme kao neke od glavnih uzroka performanse i prilagođavanje promenama tržištu rada.

³ Fig. 1.0

⁴ Po objavljivanju Institutita GAP

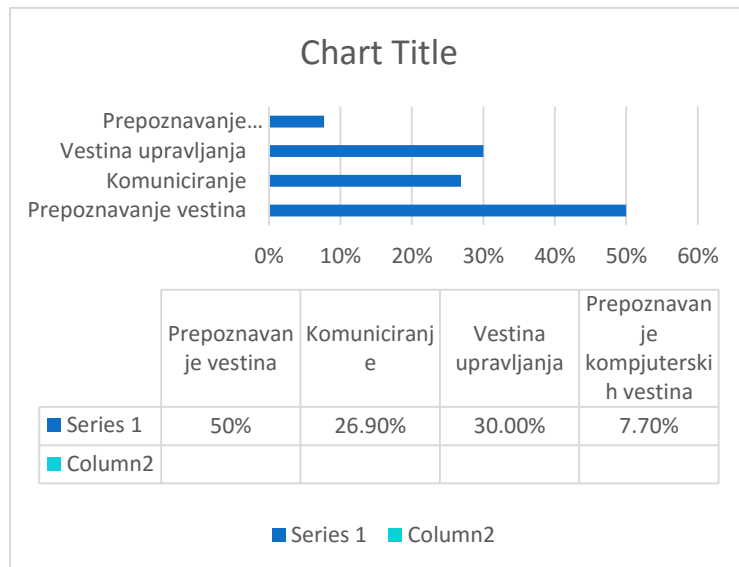
POST-DIPLOMIranJE I TRANZICIJA U TRŽIŠTU RADA

Prema uzorku⁵, 32 % vrše profesiju za koju su studirali, 52 % trenutno ne vrše profesiju za koju su diplomirali; (16 % drugi razlozi).

Profesionalna Obuka

Glavni razlozi za nepripremanje studenta za tržište rada je vezan sa stalnim promenama na tržišnom sistemu i pretraživanja novih mogućnosti za posao. Ovo pitanje je podiglo dilemu između onoga jer može i jer treba Univerzitet da stvori takve uslove? ili ove veštine treba da se poboljšavaju van kurikule? Prema mišljenju anketiranih, na pitanju da identifikuju ključne sposobnosti koje su potrebne da se poboljšavaju, odgovori su kao u fig.2.0:

Fig.2.0

Na osnovu ovih podataka, pojavljuje se da znanje stranih jezika je glavni uzrok zapošljavanja, naročito u pogledu društvenih nauka, zatim posedovanje veština upravljanja i prepoznavanje kompjuterskih veština⁶.

⁵ Kandidati odabrani za projekat "Career Development for Young Women"

⁶ Fig.2.0 Kategorije za poboljšanje veština

Obuke i prakse kao metodi za profesionalnu pripremu

U slučaju poboljšanja ovih vještina i razlike koja prevazilazi promene na tržištu, obuka i praksa su mnogo značajna zato što imaju tendenciju da služe kao pripreme za razvoj.

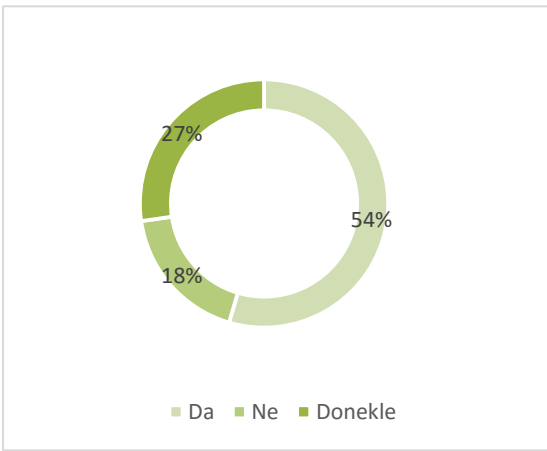
Ministarstvo Diaspore Republike Kosova u zajedničkom projektu sa Ministarstvom socijalne zaštite i Omladine u Albaniji, inicirali su projekat "Praktični rad u institucijama Republike Albanije i Republike Kosova".⁷

Osim ovog projekta, postignuti su i različiti dogovori između Ministarstva Kosova i Prištinskog Univerziteta, sa ciljem uspostavljanja prakse kao jedan od glavnih mogućnosti za profesionalno iskustvo pre ulaska na tržištu rada. Ovo je dostignuto u Januaru 2016 godine od Ministarstva finansija za 600 studenta iz Univerziteta "Hasan Prishtina" u Prištini. Međutim, znajući kulturu angažovanja na Kosovu što se tiče prakse koja se ne plaća, a često nije pod profesionalnom nadzoru, prema podacima (Fig.2.1); 54 % smatra praksu kao pripremu za tržište rada, 27 % praksa nije nije korisna, a 18 % smatra da je praksa pomogla u izvesnoj meri .

⁷ Programi Kombëtar i Praktikave të Punës (praktika.sociale.gov.al)

POST-DIPLOMIERANJE I TRANZICIJA U TRŽIŠTU RADA

Prakse su važne jer pružaju mogućnost da eksperimentišu sa izborom karijere koji odgovara njihovim studijama i ličnih interesa, kroz praksu može da se vidi praktični profesionalni razvoj

rada u poredenju sa teorijom. Ako ove prakse su pod nadzorom (mentorship)⁸ onda to povećava i njihovu vrednost, angažovanje u projektima, sastancima i dnevnog praktičnog rada kako bi se omogućilo iskusna i jasna očekivanja nakon studija .

Fig. 2.1

⁸ “Career Development for Young Women” trenutno razvija fazu projekta koja obuhvata praksu (Internšip i Mentoršip)

Obuke

U uzorku za anketu izabrani su kandidati projekta "Career Development for Young Women", od kojih 76 % ne zna druge slične programe; 7.7 % zna druge slične programe (15 % odnosi se na druge razloge informacija). Faktori za neiniciranje i neinformisanje su različiti. Prištinski Univerzitet je nedavno pokrenuo prvi projekat koji direktno utiče na ovo pitanje. Centar za razvoj karijere koji predstavlja aktivnost "Prezentacija firmi - diskusija o zahtevima tržišta rada na Kosovu" ima za cilj da služi kao praktična prilika i diskusija za priznavanje i rasprava o kriterijumima za zapošljavanje.

Ovo pitanje je bio važan deo izveštaja za identifikaciju, koji je bio uključen u upitniku, da pomogne u identifikovanju mogućnosti za poboljšanje od strane Prištinskog Univerziteta. U prikazanom stavu "Obuke za pripremu za tržište rada treba biti iniciran od strane odgovarajućeg fakulteta";

53.8 % se slažu sa ovim stavom, od kojih 46 % odgovorili da se potpuno slažu. Dakle, svi anketirani se slažu da se inicira obuka u okviru svojih smeru, a ne obavezno van Univerziteta.

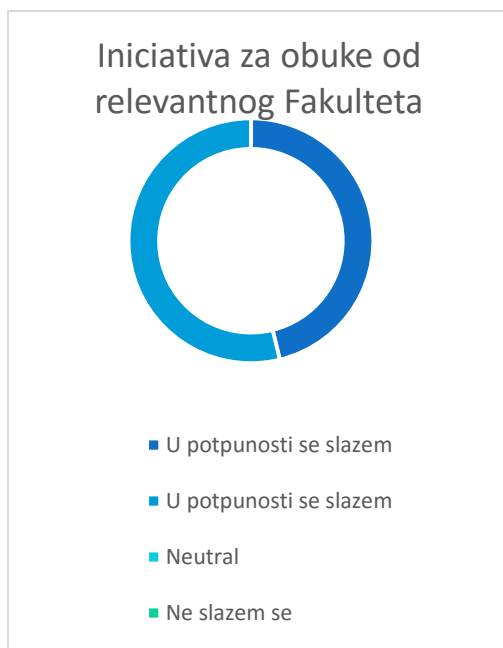
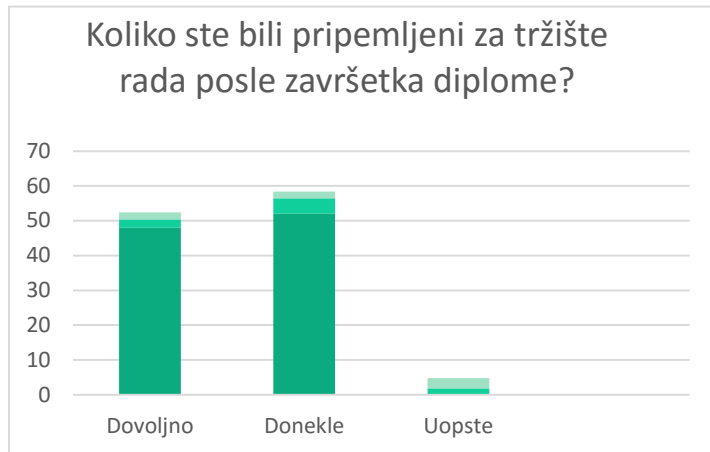

Fig.3.0

POST-DIPLOMIranJE I TRANZICIJA U TRŽIŠTU RADA

Oko 3730 ljudi je zaposleno preko medijatorskih kancelarija rada i preko 1600 ljudi su imali korist od obuke koje organizuje 8 centara za stručno osposobljavanje⁹. Studija Riinvest-a (2001) pokazuje da postoji veoma velika potražnja od strane preduzeća za povećanje obuke i preko 80 % preduzeća koje su spremne da plate za to¹⁰.

Fig. 3.1

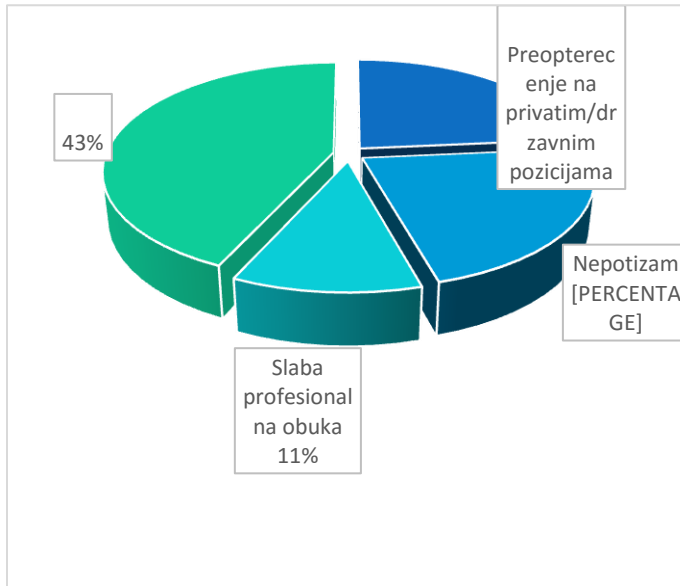

Mnogi od postdiplomiranih koji su našli posao u kratkom vremenskom periodu posle diplomiranja, našli su se donekle spremni za tržište rada (52%), a neki dovoljno pripremljeni za tržište rada (48%).

⁹ Tržište rada i nezaposlenost na Kosovu, istraživanje od Riinvest Instituta Januar 2003, revidiran 2004. godine.

¹⁰ Tržište rada i nezaposlenost na Kosovu, istraživanje od ; Riinvest Instituta, Januar 2003, str.35-1.4.4

Prepreke u ulasku na tržište rada

Da bi se postigao jasniji prikaz o glavnim preprekama za zapošljavanje na Kosovu, prema analizi podataka izgleda da intervisani kandidati su naišli na prepreke prikazane na (Fig.4.0).

Prema ovim podacima izgleda da glavni razlog prepreka za studente da ulaze u tržištu rada, su zauzete pozicije, i

nepotreba za nove kadrove. Analiza tržišta rada i precizne informacije u smerama na univerzitetu su neki od razloga koji mogu sprečiti prekomerno opterećenje u nekim smerima i odsustvo za druge profesije.

Što se tiče ovog pitanja, koji je takođe upućen u procesu anketiranja: "Koliko ima prostora za zapošljavanje za vašu profesiju?":

Većina misli da postoji prostor za zapošljavanje u profesijama koje su odabrali da studiraju (52%), a 26 % smatra da postoji veoma mali prostor za zapošljavanje.

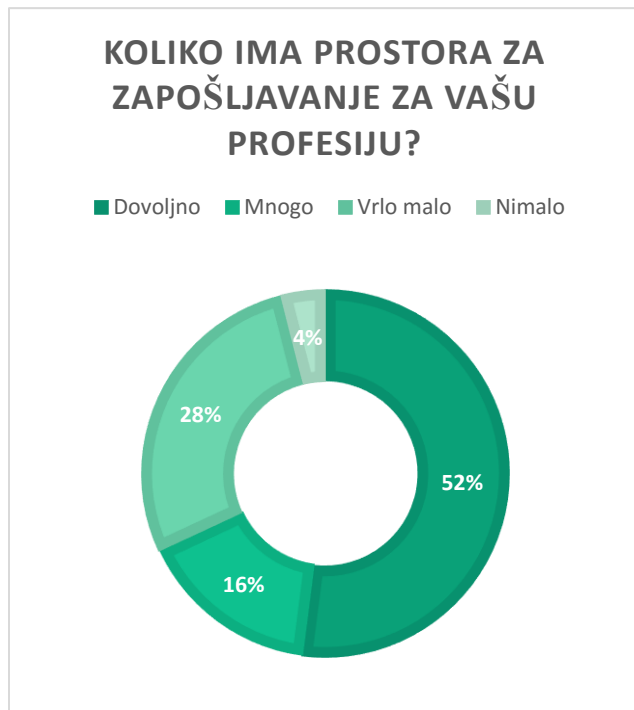

Fig.4.1

Izbor za univerzitetske studije treba da bude izbor koji je zasnovan na tačne informacije o statistici i izveštaja o tržištu rada, mogućnosti zapošljavanja i veštine koje se mogu uneti putem izabranog pravca.

Zaključak/Preporuke

1. Razvoj profesionalnih veština ostaje pitanje koje se obrati poslodavaca i zaposlenih. Ove veštine ulaze kao glavni dio u kriterije za zapošljavanje. Zbog toga profesionalne obuke koje se mogu inicirati od strane relevantnih ministarstva mogu da igraju ulogu u motivisanju potencijala radnika u adaptaciju na tržištu rada.
2. Važnost adresiranja pitanja o stručnom osposobljavanju od relevantnih fakulteta, kao izvor ove tranzicije i kao veza sa kompanijama, bilo privatnih ili državnih.
3. Mogućnost izbora izbornih predmeta i poboljšanje nastavnih planova kako bi se zadovoljile potrebe za posao i nove mogućnosti koje su potrebne u tržištu rada.
4. Tačne i šire informacije u srednjim školama što se tiče smerama studiranja i preopterećeno osoblje u određenim smerama.
5. Mogućnost poboljšanje razvoja prakse u Institucijama Republike Kosova kao način pripreme za tržište rada.

Predlozi

Anketirani su upitani da predlože poboljšanje kurseva koji misle da su profesionalno korisni u zavisnosti od njihovih smjera. Komentari i predlozi u ovom pitanju su direktno postupni funkcija fakulteta i mogućnosti koje one pružaju za profesionalni razvoj u okviru svojih nastavnih planova i programa.

Prema predlozima za poboljšanje:

a) Pravni: Uvođenje praktičnih kurseva i simulacije različitih vrsta koje se bave sa iskustvom na suđenju, odbrane i nabavke.

b) Pravni: a.) literatura nije ažurirana sa najnovijim dostignućima u svetu, većina ovih knjiga su na osnovu zakona koji su ranije postojali i koji nisu na snazi. b.) potreba da se razvije kritičko razmišljanje tokom predavanja.

v) Da se ponudi predavanja i praktični metodi o istraživanju¹¹.

O publikaciji

Ova publikacija teži da otvori put za druge detaljnije istraživanja sa širim uzorkom o tranziciji, kao i da služi kao kredibilan izvor referencije o ovom pitanju. Ovo je prva publikacija koja je deo druge publikacije koja se takođe odnosi na razvoj karijere, ali veća pažnja je posvećena ženama u karijeri.

¹¹ Ovi stavovi i predlozi su od studenata koji su trenutno srazvijuju studije na Univerzitetu u Prištini , i ne dostavljaju direktne konačne preporuke ove publikacije.